

Seat No. : _____

DO-108

December-2013

B.A. (Sem.-I)

C.C.-102 : Sanskrit

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જમણી બાજુ રહેલા અંકો ગુણ દર્શાવે છે.

Instructions : Figure to the right side indicates full marks.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં છાપેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Write the same question number in answer book as mentioned in the question paper.

1. (A) કાલિદાસની જીવન વિષયક દંતકથાઓ જણાવો. 7

Delineate the legends related to the life of Kalidas.

અથવા/OR

નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

Write the short note on any **two** of the following :

- (1) કુમારસમ્ભવમ્
- (2) અભિજ્ઞાનશાકુન્તલમ્
- (3) રઘુવંશમ્

(B) 'વિક્રમોર્વશીયમ્' નાટકને આધારે પુરૂરવાનું પાત્રાલેખન કરો. 7

On the basis of 'વિક્રમોર્વશીયમ્' delineate the character of પુરૂરવા.

અથવા/OR

નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

Write the short note on any **two** of the following :

- (1) એકાવલી પ્રસન્ગ:
- (2) ભૂર્જપત્ર પ્રસન્ગ:
- (3) લક્ષ્મીસ્વયંવર નાટક

2. (A) 'વિક્રમોર્વશીયમ્' નું ઉદ્દગમ સ્થાન જણાવી, કાલિદાસે કરેલાં ફેરફારો વર્ણવો. 7

Show the source of the 'વિક્રમોર્વશીયમ્' and describe the changes made by the Kalidas.

અથવા/OR

ઉર્વશીનું પાત્રાલેખન કરો.

Delineate the character of ઉર્વશી.

(B) नीयेनाभांथी गभे ते भे विशे टूंकनोंध लपो :

7

Write a short note on any **two** of the following :

- (1) उपमा कालिदासस्य
- (2) विद्याधरदारिका प्रसङ्गः
- (3) सङ्गमनीयमणि प्रसङ्गः

3. (A) नीयेनाभांथी कोठपश भे श्लोकोनो अनुवाद करो :

8

Translate any **two** of the following verses :

- (1) आविर्भूते शशिनि तमसा मुच्यमानेव रात्रि –
नैर्शस्यार्चिहतभुज इव च्छिन्नभूयिष्ठ धूमा ।
मोहेनान्तर्वरतनुरियं लक्ष्यते मुक्तकल्पा
गङ्गारोधःपतनकलुषा गृह्णतीव प्रसादम् ॥
- (2) वासार्थं हर संभृतं सुरभिणा पौषं रजो वीरुधां
किं मिथ्या भवतो हतेन दचितास्नेहस्वहस्तेन मे ।
जानीते हि मनोविनोदनफलैरेवं विधे धारितं
कामार्तं जनमञ्जनां प्रति भवानालक्षितप्रार्थनः ॥
- (3) पादास्त एव शशिनः सुखयन्ति गात्रं
बाणास्त एव मदनस्य ममानुकूलाः ।
संरम्भरुक्षमिव सुन्दरि यद्यदासीत्
त्वत्संगमेन मम तत्तदिवानुनीतम् ॥
- (4) बाष्पायते निपतिता मम दृष्टिरस्मि –
न्वात्सत्म्यगन्धि हृदयं मनसः प्रसादः ।
सञ्जातवेपथुभिरुज्जित धैर्यवृत्ति –
रिच्छामि चैनमदयं परिब्धुमङ्गैः ॥

(B) नीये आपेद संदोभांथी गभे ते भे समजावो :

8

Explain with reference to context any **two** of the following :

- (1) उपकृतं खलु दानवैः ।
- (2) लोत्रेण गृहीतस्य कुम्भीरकस्यास्ति वा प्रतिवचनम् ।
- (3) अनिर्वेद प्राप्याणि श्रेयांसि ।
- (4) का वापरा ।

4. નીચે લખેલાં પ્રશ્નોનાં ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે છ)

12

Answer briefly : (Any Six)

- (1) કાલિદાસની કૃતિઓના નામ આપો.
Give the names of the work of Kalidasa.
- (2) પુરુરવા કોને કોની પાસેથી બચાવે છે ?
From whom and whom does પુરુરવા save ?
- (3) નિપૂણિકા વિદૂષકને કેવી રીતે છેતરે છે ?
How does Nipunika deceive Vidushaka.
- (4) રાણી ઔશીનરી કયું વ્રત લીધું હતું ? શા માટે ?
Which વ્રત: taken by ઔશીનરી ? Why ?
- (5) પુરુરવા ઉપર ઉર્વશીના ગુસ્સાનું કારણ જણાવો.
Mention the reason of the anger of Urvashi on Pururava.
- (6) ભવભૂતિએ કેટલા નાટકો રચ્યાં છે ? કયાં કયાં ?
How many play have written by ભવભૂતિ: ? Give the names.
- (7) કુલ કેટલાં રસ છે ? ઉત્તરરામચરિતનો મુખ્ય રસ જણાવો.
How many "Rasas" are there ? Mention the chief Rasa of ઉત્તરરામચરિતમ્.

5. (A) જોડકાં જોડો :

7

Match the column :

અ	બ
1. વિક્રમોર્વશીયમ્	a. દૃઢં ખલુ લગ્ના
2. પલ્લવ:	b. સહજન્યા
3. કેશી દાનવ:	c. મુનિ:
4. એકાવલી	d. હિરણ્યપુરવાસી
5. મૃગચારી	e. મયૂર:
6. મણિકણ્ઠક:	f. ગાલવ
7. ચિત્રલેખા	g. ત્રોટક

(B) યોગ્ય વિકલ્પ મૂકો :

7

Select the correct option :

- (1) બ્રહ્માએ નાટ્યવેદ માટે _____ માંથી ગીત લીધું. (ઋગ્વેદ, સામવેદ, અથર્વવેદ)
Brahma took ગીત from _____ to create નાટ્યવેદ:। (ઋગ્વેદ:, સામવેદ:, અથર્વવેદ:)
- (2) ઉર્વશી _____ માં પ્રવેશતાં લતા બની ગઈ. (પ્રમદવન, દિવ્યવન, કુમારવન)
Urvashi turns in to a creeper having entered _____. (પ્રમદવન, દિવ્યવન, કુમારવન)

- (3) ઈન્દ્રએ _____ ને કેશીદાનવ પર હુમલો કરવા આદેશ આપ્યો. (ગન્ધર્વસેના, દેવસેના, નૃપસેના)
Indra order _____ to attack Keshi. (ગન્ધર્વસેના, દેવસેના, નૃપસેના)
- (4) ઉર્વશી _____ ઋષિની સાથળમાંથી ઉત્પન્ન થઈ હતી. (અત્રિ, ચ્યવન, નારાયણ)
Urvashi born of _____ thigh. (અત્રે, ચ્વનસ્ય, નારાયણસ્ય)
- (5) સંગમનીયમણિ _____ ઉપાડી જાય છે. (ગીધ, સર્પ, વાનર)
સંગમનીયમણિ: carried away _____. (ગૃધ્ર:, સર્પ, વાનર:)
- (6) દેવ-દાનવોના યુદ્ધની ભવિષ્યવાણી _____ કરે છે. (નારદ, ચિત્રરથ, ઈન્દ્ર)
The war of Dev-Danava's forecast by _____. (નારદ:, ચિત્રરથ:, ઈન્દ્ર:)
- (7) ચિત્રલેખા _____ વિદ્યાથી ઉર્વશીનું દુઃખ જાણી લે છે.
(પ્રણિધાન, તિરસ્કરિણી, અપરાજિતા)
Chitralkha comes to know about Urvashi's misfortune by _____ વિદ્યા
(પ્રણિધાન, તિરસ્કરિણી, અપરાજિતા)